

Buzzing

Marco Blaauw, trompet

Helen Bledsoe, fluit

Aaron Holloway-Nahum, klankregisseur

Programma:

Toshio Hosokawa

Kuroda Bushi

Liza Lim

Shallow Grave

Helen Bledsoe

A Poem for Ghidorina

Wadada Leo Smith

Red Autumn Gold

Helen Bledsoe

(A) Live

George Lewis

Buzzing

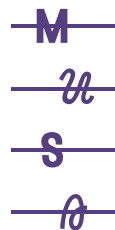
Zaterdag

20 september

14.30 – 15.30 uur

Cellebroeders-kapel

Muziek

Dit concert is opmerkelijk om meerdere redenen. Het bundelt zes hedendaagse 'solo'-stukken voor trompet of fluit, instrumenten waarvoor de sololiteratuur niet dik gezaaid is, en daarvan gaan er drie in dialoog met elektronica. Verder is dit een cultureel divers programma met makers van zeer uiteenlopende herkomst en een navenant breed panorama. Twee van de vijf componisten hebben een Afro-Amerikaanse achtergrond, twee een Aziatische. *Kuroda-Bushi* uit de *Japanse volksliederen voor altfluit* van de Japanse componist Toshio Hosokawa (1955) is een liedachtig betoog met ondefinieerbaar snijdende accenten in de opmaten naar lange, zachte tonen. *Shallow Grave* (2023) van Liza Lim (1966) – Australische met Chinese wortels – is een tweeluik, geïnspireerd op het beeld van een Oekraïense brassband rond een bomkrater. Dit stuk spreekt als het ware tot de doden in dat graf in de hoop het onherroepelijke ongedaan te maken. In paneel één klinkt met navenant menselijke, soms dierlijke vertwijfeling half zingend, half spelend een replica van een in Zuid-Frankrijk opgegraven, 3000 jaar oude terracottahoorn, in het tweede een sardonische, volgens de componiste 'denkbeeldige Punch en Judy-show' voor alttrompet. Marco Blaauw verzorgde in februari 2024 de première in Stuttgart. *Shallow grave* is een in ernst en spot tweeledige bezwering van het noodlot. De componiste schrijft: "De kracht van muziek om tot de doden te spreken, om terug te gaan in de tijd en iets los te maken; om doorgangen voor de levenden te scheppen; muziek als een levend kruispunt tussen de voorzaten en de ongeborenen – dat zijn een paar basisthema's in mijn recente werk."

Het derde volledig akoestische stuk is *Red Autumn's Gold* (2018) voor een of twee trompetten van de Amerikaanse trompettist en componist Wadada Leo Smith (1941). Smith is het type muzikant dat door zijn veelzijdigheid in een verzuild muziekleven snel tussen wal en schip valt. Hij speelde als instrumentalist met jazzgrootheden, maar componeerde ook voor hedendaagse muziek-ensembles als het Kronos Kwartet en de California E.A.R. Unit. In zijn vierdelige minicyclus *Red Autumn's Gold* (Prelude, Red, Gold, Postlude) wordt de speler semi-improvisatorisch geacht afwisselend te spelen van de genoteerde noten en de voor Smiths oeuvre kenmerkende grafische zusterpartituur die hij *Ankhasmation* noemt. Aan dit concept liggen mystieke voorstellingen ten grondslag. Volgens de componist, zelf rastafari, staat 'Ankh' voor het Egyptische kruis, 'Ras' voor het Ethiopische hoofd of de leider, 'mas' voor moeder. Het beeld toont de psychische dan wel fysiologische wezenskern van de muziek zonder noten, al duiken noten en notenbalk-achtige figuren regelmatig op. De techniek, die Smith in de jaren zestig ontwikkelde, leidde tot kleurrijke visuele metaforen van zijn werk, die in musea niet zouden misstaan en die als kunstwerken op zichzelf dan ook op diverse locaties zijn geëxposeerd.

Dan de stukken met elektronica: Naast *Buzzing* (2024) voor trompet en live elektronica van de Amerikaanse componist, musicoloog en trombonist George Lewis (1952) klinken twee nieuwe werken van de Amerikaanse componiste en fluitiste Helen Bledsoe, evenals Blauw lid van het Duitse nieuwe muziek-ensemble Musikfabrik. Van haar staan (*A*) *Live* voor trompet en elektronica en *A Poem for Ghidorina* voor altfluit en live-elektronica op het programma. Ghidorina is de dochter van Ghidora, een driekoppig monster uit een gelijknamige Japanse Godzilla-film van 1964. De ook driekoppige dochter zweert het geweld van haar vader af en wijdt, schrijft Bledsoe, haar leven aan kunst en reflectie via elk van haar drie psychen: de schaduw, de avatar en het alter ego.

Het grote publiek kent deze componisten geen van allen. Dat heeft te maken met de relatief marginale positie van hedendaagse muziek in het muziekleven, maar in sommige gevallen kwam daar nog iets bij. Een van de gedachten achter dit programma is de samenhang tussen etnische achtergrond en mate van toegang tot de podia. Smith en Lewis zijn zwarte componisten voor wie in de 'ernstige' hedendaagse muziek tot niet zo lang geleden weinig aandacht was. Die verwaarlozing roept vragen op. Hoe hard moet je roepen om gehoord te worden? Wie krijgt binnen het als hoge cultuur gedefinieerde domein toegang tot de Bühne en op welke gronden? 'Een dek van stilzwijgen hangt over het werk van zwarte componisten uit Afrika en haar diaspora', schreef Lewis in 2020 in *The New York Times* over muziek van componisten met Afro-Amerikaanse wortels. "Het is niet dat zwarte mannen en vrouwen geen muziek componeerden, maar dat die veelal werd genegeerd – en dus werd verondersteld niet te bestaan." Hij noemt de namen. William Grant Still, die in 1930 op een bluesthema zijn eerste symfonie schreef, *The Afro-American*. Alvin Singleton. Tania Léon. Nathalie Joachim. Matana Roberts. Thomas Wiggins. Ornette Coleman. En Wadada Leo Smith, net als Lewis actief in de *Association for the Advancement of Creative Musicians* (AACM), collectief voor zwarte nieuwe muziek. Lewis prijst diens landschapsimpressies: "In 'America's National Parks'"

(2017) eist de componist en trompettist Wadada Leo Smith, zoon van een bluesman uit de Mississippi-delta, de westelijke vlakten terug die de klassieke muziek ooit afstond aan Aaron Copland en Roy Harris.” De meeste luisteraars zullen hooguit Coleman en de nu iets vaker uitgevoerde William Grant Still kennen, de rest bleef obscuur. En al zou je met enig recht kunnen tegenwerpen dat het merendeel van de witte componisten hetzelfde lot treft, omdat voor alle nieuwkomers de drempels hoog liggen en de vergetelheid onverbiddelijk is, dat is iets om over na te denken, vooral omdat Lewis als *Professor of American music* aan Columbia University het speelveld zo goed kent. In zijn imposante academische carrière publiceerde hij over experimentele, geïmproviseerde en elektronische muziek, al dan niet in samenhang met gender- en etnische vraagstukken. Zijn eigen muziek ondervindt de laatste jaren steeds meer internationale belangstelling – maar dat was niet altijd zo. En weinigen weten dat Lewis sinds de jaren zeventig als ontwikkelaar van software voor de interactie tussen instrumentalisten en technologie een belangrijk aandeel had in de totstandkoming van hanteerbare live-elektronica, essentieel voor een levensvatbare elektroakoestische muziek waarin elektronica in *real time*, dus direct, akoestische klanken kan manipuleren of beantwoorden. Zijn kennis op dit gebied voerde hem al in 1982 naar Pierre Boulez’ Parijse onderzoekscentrum IRCAM, waar hij computers liet reageren op akoestische input. IRCAM zou met een vergelijkbaar doel speciaal voor Boulez’ elektro-akoestische ensemblestuk *Répons* (eerste versie 1981) de 4X-computer ontwikkelen, maar Lewis was de pionier op dit gebied. Lewis’ ‘late’ werk *Buzzing* (2024) is een elektro-akoestische verkenning in een met het octet *Les Exercices Spirituels* (2011) begonnen serie werken, waarin Lewis akoestische klanken met digitale delays, elektronische klanktransformaties en ruimtelijke effecten manipuleert. De titel is ontleend aan een specifieke blaasstechniek op het mondstuk van het instrument. De ontstane klank wordt in *Buzzing* hoofdbestanddeel van een lichtgevend polyfoon, pathetisch komisch, klapwiekend vlinderachtig rondspokend klankpanorama, paradoxaal hermetisch en intens communicatief, het geheim dat nieuwe muziek hoort te zijn; een dwingende confrontatie met het onbekende.

Bas van Putten

Musica Sacra Maastricht is een coproductie van Stichting Musica Sacra en Theater aan het Vrijthof en wordt mede mogelijk gemaakt door

Gemeente Maastricht

provincie limburg

Festivalleiding, fondsenwerving en hoofdredactie Erwin Roebroeks **Programmacommissie** Harrie van den Elsen (voorzitter), Sylvester Beelaert, Frauke Bernds, Erwin Roebroeks, Tamar Tarenskeen en Saskia Törnqvist **Vormgeving** Stefan Habets **Marketing en publiciteit** Paola Möllering, Karlijn Pauw en Hetty van Dongen **Productie** Raf Meijers **UITbalie** Vicky Bruijn en Susan Meisen **Technische coördinatie** Judith Bruijnzeels en Frank Wijnands **Expositiebegeleiding** Peter Snellens Facilitair Nandi Nijsten **Financiën** Jos Spauwen **Festivalbeeld** Natalie Albus student Vormgeving | Visuele Communicatie aan Maastricht Institute of Arts, Zuyd Hogeschool **Directeur-bestuurder** Brigitte van Eck **Raad van Toezicht** Klaartje Peters (voorzitter), Barbara de Heer, John Monseweije, Nouran Serag, Ingeborg Stijnen en Jeroen Trienes.

